

SPIS TREŚCI

Przedmowa wydawcy	5—10
Od autora	11—13
ROZDZIAŁ I: JESZCZE POLSKA NIE UMARŁA	15—61
Najazd nowych pojęć i wyrazów. — Wiek pary i elektryczności. — Rodzi się idea narodowości. — Kolęda cementem narodowości. — Nowy czynnik społeczny: opinia publiczna. — Zmiany i przesunięcia w ustroju społecznym. — Chłop wyszedł najgorzej. — Gromada tępych oczu i pokornych karków. — Z ojca na syna. — Terror rodziców wobec dzieci. — Brud i zaduch obowiązują. — Najpopularniejszy, a więc bezimienny. — „Wszyscy ludzie wolni są braćmi”. — Grecjo-Polska generała Dąbrowskiego. — Jeszcze Polska nie umarła! — Pieśń i Słownik — Wybicki i Linde. — Ojczyzna ukryta w starej księdze. — Wstrzymał słońce — ruszył ziemię! — Gdyby Słowianie chcieli się zjednoczyć.	
ROZDZIAŁ II: OSIĄGNIĘCIA I KLĘSKI EPOKI KSIĘSTWA	63—88
<i>Empire</i> — styl Cesarstwa. — Orzeł i kokarda. — Rekwizycja — kwatera — biuro. — <i>Podróż do Kalopei</i>. — Epidemia łez i mdłości. — Precz z uzurpatorem! — Blaski i cienie wojska. — Miłość — taniec — kobieta. — Pogarda dla języka ekonomów.	
ROZDZIAŁ III: CZASY KRÓLESTWA KONGRESOWEGO 1815—1830	89—156
Na Kongresie Wiedeńskim. — Dwa światła w mroku. — <i>Spiewy historyczne</i> elementarzem narodu. — Powieść wynalazkiem XIX wieku. — Światowy rekord sportowy. — Rygory dobrego gustu. — Pod patronatem autora <i>Zbójców</i>. — Związki tajne i ich patroni. — Poeta buntu i protestu. — Pesymizm i nuda. — Samobójstwo ostatnim krzykiem mody. — Zbierać pieśni i podania ludowe. — Pod urokiem Bliskiego Wschodu. — Romantyk odkrył przyrodę. — Wolność druku i cenzura. — <i>Podróż do Ciemnogrodu</i>. — Obozy wojskowe w roku 1830. — Napoleon II na tronie polskim. — Życie potoczne Warszawy. — Śmierć tyranom! — „Przekażcie wiekom Noc 29 Listopada”. — Klub Jakobinów Warszawskich — rokosz 15 sierpnia 1831. — Za naszą i waszą wolność! — Wzgardzony kunszt. —	

Religijność romantyków 1831 roku. — Rewolucja w Lyonie w oświeceniu Polaka. — Mickiewicz w Rosji. — Jakim cudem Mickiewicz wydostał się z carskiej Rosji? — Co to jest romantyzm?

ROZDZIAŁ IV: NARÓD W KLATCE ŚWIĘTEGO PRZYMIERZA 157—176

Naród w klatce. — Za kratami więzień. — Zemsta ludu. — Rzeczpospolita Krakowska 1815—1846. — Od września 1831 do lutego 1846. — Powstanie lutowe 1846. — Piorun Wiosny Ludów. — Czterdzieści cztery lata w Szliselburgu. — Demonstracje uliczne w Poznaniu. — Pierwsza epidemia cholery. — Biedermeier i restauracja.

ROZDZIAŁ V: TULACTWO OBEJMUJE STER 177—198

Fatalna nieudolność propagandy. — Prawy ambasador i lewy apostoł. — Pielgrzym z placu d'Alma. — Chopin gra. — *Improwizacja* Konrada. — Artystyczne uniemożliwienie polskości. — Nie chcemy wracać. — Poeta wśród słuchaczy głuchych. — Dziewięć kapitalnych dzieł w dwóch latach. — Major-dekabrysta i pan Jan kosynier. — Mistrz Andrzej — siostry towianki. — Osiągnięcia literatury i sztuki. — Saint-Simon i jego pierwsze wpływy na Polaków.

ROZDZIAŁ VI: UBIORY — PRZYBORY — AMULETY 199—235

Stroje kobiet w latach 1820—1850. — Pachnidła, aromaty. — Krawat, cylinder, pantalon. — Strój tradycyjny, narodowy. Lulka, cygara, papierosy. — Sekretarzyk i sztambuch. — Kuranty, pozytywki, arystony. — Litografia i dagerotyp. — Relikwie narodowe — serca, pióra, pierścienie. — Hazard przy zielonym stoliku. — Malowniczość nade wszystko.

ROZDZIAŁ VII: ROZUMNI SZALEM 237—250

Romantyczni szaleńcy. — Mierosławski i Dembowski. — Spitznagel i Strzelecki.

ROZDZIAŁ VIII: KOBIETA W WALCE 251—267

O wyzwolenie kobiety. — Emilia, Klaudyna i... Makryna. — Przyjaźń i posiestrzenie. — Z pałaców sterczących dumnie.

ROZDZIAŁ IX: ROMANTYCZNA MIŁOŚĆ I KOBIETA 269—281

Co to jest miłość promienista? — Romantyk gardzi małżeństwem. — Nieodgadniona — opuszczona — darząca natchnieniem. — Dwie na słowach swych przeciwne boginie. — Pianistki. — Powiernica Chopina. — Księżniczka-kompozytorka i bojownica społeczna. — Wątek miłości kazirodziej.

ROZDZIAŁ X: TEATR 283—294

Od Osińskiego do Skarbka — Gmachy i aktorzy. — Szekspir pisarzem XIX wieku. — Dawison i Modrzejewska. — W ojczyźnie *Zemsty* i *Słubów panińskich*.

ROZDZIAŁ XI: MUZYKA 295—327

Hymny narodowe. — Pieśń żołnierska. — Piosenki polityczne. — Pieśń salonowa i miłosna. — *Pije Kuba do Jakuba*. — *Pojedziemy na łów*. — Trzech piosenkarzy. — Hej, mazura graj kapelo! — Walc tańcem buntu i nadzmysłowego entuzjazmu. — Instrument stulecia: fortepian. — Wirtuozii muzyczni, poeci-improwizatorzy. — Opera romantyczna. — *Spiewnik domowy* Moniuszki. — *Halka* wileńska i *Halka* warszawska. — Próby stworzenia operetki polskiej.

ROZDZIAŁ XII: OD ORŁOWSKIEGO DO MATEJKI	329—336
Organiczna cecha usposobienia polskiego. — Dwaj romantycy pędzla. — Złoty medal I klasy w salonie paryskim. — Kossak, Grottger, Matejko. — Odrodzenie drzeworytu.	
ROZDZIAŁ XIII: LITERATURA	337—347
Cyganeria polska. — Nie zrozumiany i zmarnowany geniusz. — Powieść realistyczna w kraju. — Pęd ku przeszłości — poczytność pamiętników.	
ROZDZIAŁ XIV: CZASOPISMA, KSIĄŻKI, WYDAWCY	349—366
Rozwój dowcipu i satyry. — Od „Momusa” do „Szczutka”. — Rozwój dziennikarstwa. — Pierwsze czasopisma ilustrowane. — Najcenniejsze osiągnięcia: „Trybuna Ludów”. — Petersburg i Wrocław. — Książki w przedpłacie. — O księgarzach. — Honoraria autorskie wynalazkiem XIX wieku!	
ROZDZIAŁ XV: ROZNICE DZIELNICOWE I NIEMCY NA ZIEMIACH NASZYCH	367—383
Straż nad Wartą i straż nad Odrą. — Mazurzy. — Galileusze. — Polscy Anglicy nad Niemnem. — Gdy rozmawiasz z Niemcem, kamień trzym w kieszeni. — Wyjątki od reguły. — Krew gra, duch gra! — Skąd się wzięli Niemcy w Łodzi?	
ROZDZIAŁ XVI: OBYCZAJE I SZTUKA LUDU	385—398
Obyczaje ludu w ciągu roku. — Marzanna i sobótka. — Kościółki drewniane. — Godula, król cynku. — Resztki teatru ludowego.	
ROZDZIAŁ XVII: WALKA O ZNIESIENIE PAŃSZCZYZNY	399—413
Czy należy w ogóle „budzić” lud? — Zrównać? — nigdy, już lepiej uszlachcić. — Walka o zniesienie pańszczyzny (1816—1848). — Bez przewrotu społecznego nie będzie silnej Polski. — Złota książeczka księdza Ściegienego. — Czerwoni hrabiowie i postępowi dziedzice.	
ROZDZIAŁ XVIII: ŻYCIE I FANABERIE MAGNATÓW	415—425
Życie i fanaberie magnatów. — O dziwaku genialnym. — Piękna Kasia z Góry Ropczyckiej. — Król frantów i pieczeniary.	
ROZDZIAŁ XIX: ZAMKI, PALACE, SALONY, DWORKI	427—451
Zamki i pałace. — Z Łańcuta przez Krzeszowice do Medyki i Poturzy. — Kórnik, Gołuchów, Rogalin, Młynów. — Konie arabskie i wyścigi. — W salonach starych i nowych. — W dworach szlacheckich. — Obronne dwory wiejskie. — Od trójpółówki do płodozmianu. — Kartofle, gorzelnie.	
ROZDZIAŁ XX: PRZECIW IDEALOM I W ZGODZIE Z NIMI	453—458
Margrabia. — Trzej rewolucjoniści społeczni wśród wodzów 1863 roku.	
ROZDZIAŁ XXI: MIASTA I MIESZCZAŃSTWO	459—471
Upadek miast i mieszczaństwa. — Organizator stanu średniego — Kuł żelazo i rozgrzewał się poezją.	
ROZDZIAŁ XXII: EMIGRACJA PRZYMUSOWA I ZAROBKOWA	473—479
Podejrzliwie, z kwaśną miną. — Niedole i dole zesłańców na Sybirze. — Szymon Woś z Siolkowic.	
ROZDZIAŁ XXIII: NOWOŚCI XIX WIEKU W OBYCZAJACH	481—509
Nowości w obyczajach świątecznych. — Romantycy zaczynają jeździć do	

wód. — Płacić za obiady? — Obiady literackie. — Wyspa wszelkiej pomyślności i głód na wsi. — Herbata, kawa i kawiarnie. — Napoje wysokie. — Strój narzędziem propagandy politycznej. — Zegary i zegarki. — Magnetyzm serca. — Epidemia stolików wirujących. — Seans u państwa Mickiewiczów. — W oberży szatana. — Imiona dobrej i złej wróżby. — Kłopoty z nazwiskami.

ROZDZIAŁ XXIV: KOMUNIKACJA I OŚWIETLENIE 511—528

Podróż ekstrapocztą. — Ogniem błyska, iskry ciska. — Zasłużony pionier komunikacji. — Początki dróg żelaznych u nas. — Pierwsi rycerze przemysłu kolejowego. — Na morze statek wyleciał parowy. — Polskie statki transportowe. — Cienie i światła poczty. — Pierwsze korzyści z telegrafu. — Ileż by zaraz ubyło kłopotów? — Od krzesiwka do zapałki. — Polak wynalazcą lampy naftowej. — Oświetlenie gazem.

ROZDZIAŁ XXV: OGRODY I CMENTARZE 529—536

Ogrody klasyczne i romantyczne. — Ogrody i parki miejskie. — Ogrody botaniczne — Cmentarze.

Zamknięcie 537

KALENDARZ WYDARZEŃ XIX WIEKU (LATA 1800—1880) 539—583

PRZYPISY WYDAWCY 585—649

INDEKS OSÓB I MIEJSCOWOŚCI 651—674

SPIS ILUSTRACJI 675—679